

De 'Fryske Mythe' manifesteert zich in beeld en taal

De Fryske Mythe is een ruim begrip. Een divers scala aan beeldende en tekstuele bespiegelingen is met dit uitgangspunt bij elkaar gebracht voor de jubileumexpositie bij E.M. Galerie.

Beeldende kunst

 Marrije Bouman

De E.M. Galerie in Drachten bestaat vijftien jaar en dat wordt gevierd met de projectexpositie *Fryske Mythe*. De publicatie die in dit kader erbij is verschenen maakt het compleet. Een tiental Friese beeldend kunstenaars en schrijvers is uitgenodigd om hun eigen invulling te geven.

Verrassend genoeg bestaat de groep voor een flink deel uit kunstenaars die zowel in woorden als beeldend hun beleving en ideeën naar buiten brengen. Bartle Laverman, Elmar Kuiper en Grytsje Klijnstra zijn zowel gericht op taal en poëzie als op beeld. Maar ook Gjalt Walstra drukt minstens zoveel in taal als in beeld

Op twee schilderijen vindt een existentieel drama plaats. Zijn land, huis en haard worden opgeslokt door het water

uit. Het is prachtig om hem te horen spreken over de wereld van kleur, verf en de kunstenaar. Aandachtig en met geen overtoellig woord. Dit alleen al roept zonder meer een mythische wereld op. Een wereld waarbij ieder element van existentieel belang is, zonder overtoellige franje.

Persoonlijk

De drang waarmee deze beeldend kunstenaars hun werk dagelijks maken brengt hen eveneens tot een

beeld dat existentieel is, ongeacht of men het begrijpt of niet. Hun persoonlijke verhaal en hun oorspronkelijke wortels (in dit geval veelal Friese wortels) verworden zo tot iets met mythologische potentie, iets dat iedereen aangaat. De mythe wordt doorgaans natuurlijk van generatie op generatie doorgegeven en krijgt in het collectieve geheugen een plaats. De kunstenaar versterkt hoogstens,

door zijn of haar expressiedrang, een cultureel bepaald gegeven door een bescheiden persoonlijk deel toe te voegen.

Mythe en cultuur bevinden zich altijd in het interessante grensgebied van realiteit en fictie. Wat is echt en wat is enkel een beeld dat wij ons vormen en wordt daardoor tóch echt omdat wij er waarde aan toekennen? Precies daarop zinspeelt Bartle Laverman (Leeuwarden, 1948) wanneer hij Fryslân vanuit de ogen van Randstedelijke mede-Nederlanders bekijkt, uiteraard vanuit zijn Friese optiek en op humoristische wijze beschreven en verbeeld. Los daarvan vindt er op zijn inbreng voor deze tentoonstelling, twee schilderijen met de titel *Stoarm/Tonger*, een existentieel drama plaats. Zijn land, huis en haard worden opgeslokt door het water. Dit geeft uiting aan een diep gewortelde

cultureel en historisch bepaalde reële angst voor het buitendijkse.

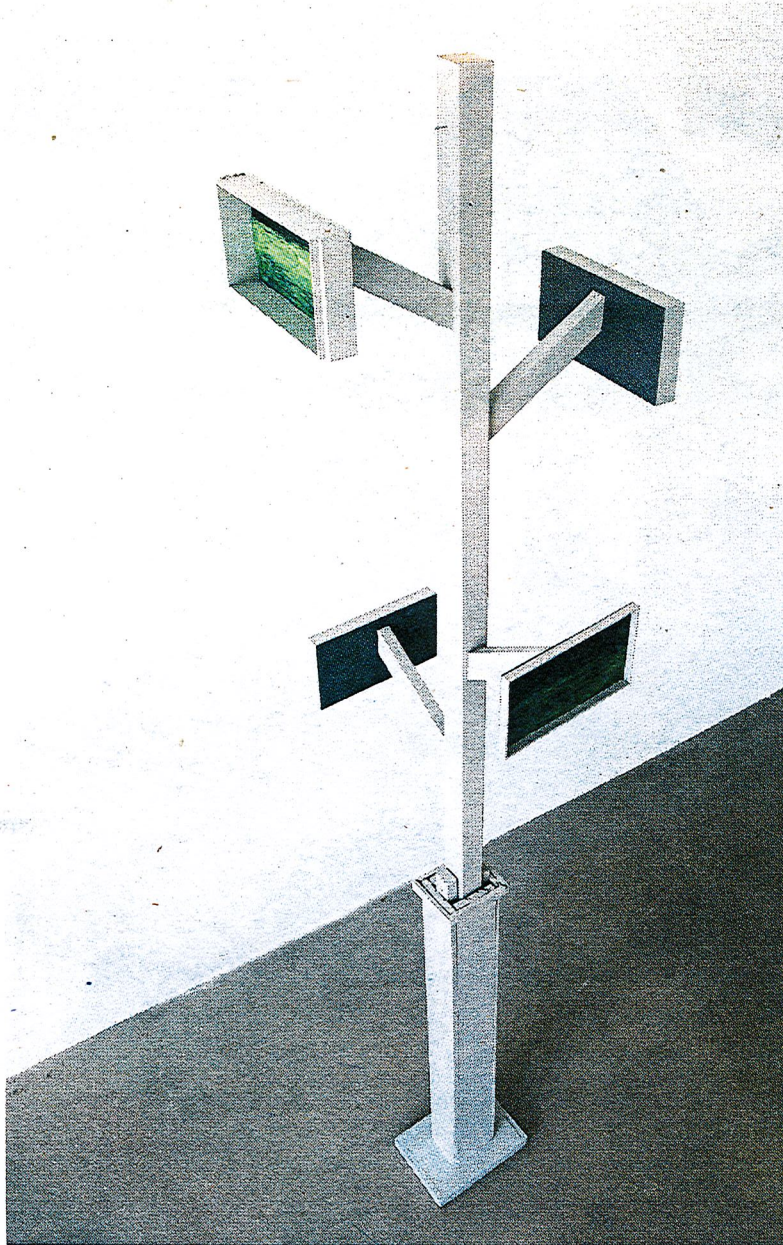
Babymelk

Betty van der Kamp (Den Haag, 1949) is in staat om hele eenvoudige beeldelementen samen te voegen waardoor men gedwongen wordt om na te gaan denken. Voor *Fryske Mythe* maakte zij een grote Friese vlag met een Chinees karakter in het midden. Daarmee zinspeelt zij op de Chinese babymelkpoederfabriek die in korte tijd vlakbij Heerenvveen uit de grond is gestampt. Ook op Fryslân drukt de globalisering al lang haar stempel. Sterker nog, het is maar beter deze ontwikkeling te omarmen. Daarnaast wordt de eigen identiteit en de daarbij behorende Fryske mythe dubbelhard gekoesterd.

Jan Enno de Jong (Noordoostpolder, 1967) benadert *Fryske Mythe* met

zijn objecten vanuit de intuïtie en de herinnering. Het is speels door de schijnbaar lukraak bij elkaar geplaatste materialen, en melancholisch dankzij de titels die hij zijn werken geeft. Stuk voor stuk verwijzen ze naar de eigen kern. Deze kern is geworteld in het Friese landschap, hoe abstract dat soms ook benaderd is in bijvoorbeeld *Blue Home*. Duidelijker wordt het in N-O-Z-W waarbij in alle windrichtingen als richtingaanwijzers zijn elementair geschilderde, vlakke landschappen te zien zijn, bevestigd aan een soort paal of kapstok. De paal is de kern, hijzelf, de levensboom, de landschappen verwijzen naar de kern, juist niet naar buiten. Het verhaal, de mythe brengt ons naar onszelf terug.

 Fryske Mythe, E.M. Galerie in Drachten, t/m 22 november

Het werk *N-O-Z-W* van Jan Enno de Jong (links) en tweeluik *Stoarm/Tonger* van Bartle Laverman (rechts). Foto's: Paul Uithol

Exposities

- **Appelscha** Galerie Atelier Nora-deklein Schilderen met messen: Ellen Voets, t/m 19 okt.
- **Augsbuurt** Kerk Quilts : Joke van der Wal, t/m 11 okt.
- **Beetsterzwaag** Galerie van Harinxma Najaars-expositie: Durkje Haringa, Edzard Krol, Gabriëlle Westra, Griet Schotanus, Hélène Draaijers, José Goevaers, Randolph Algera, Redmer Hoekstra en Tjitske Boersma (schilderijen), t/m 18 okt.
- **Boksum** Sint Margryt kerk Noed foar de natoer, t/m 14 okt.
- **Buitenpost** Bibliotheek Af-

- **scheid: Illustraties Poëziewedstrijd** (leerlingen van het Lauwerscollege en de Piter Jelles), t/m 15 okt.
- **Burgum** Restaurant 't Somerhuys Duizenden puntjes vormen een tekening: Ger de Groot uit Sumar (pentekeningen), t/m 12 okt.
- **Feanwâlden** De Schierstins Hans Krakou: Kleurrijke en abstracte schilderijen, t/m 12 okt.
- **Heerenvveen** Art Gallery Artheerenveenart Rosso: Binnen- en buitenlandse kunstenaars, met kleur als belangrijk item, t/m 18 okt.
- **Heerenvveen** Bibliotheek Jeanette Bosma: Acrylverf op papier en met vilt, t/m 11 okt.

- **Kollum** Galerie Jitsche Hemkes Reinder Homan en Sofie Hupkens: Etsen en beelden, t/m 18 okt.
- **Kubaard** Galerie Moglas Zijlstra & Zijlstra: Akkelien Zijlstra en Jelle Zijlstra (schilderijen en foto's), t/m 16 okt.
- **Leeuwarden** Blokhuispoort VHDG/SRV: Teun Vonk: Video-kunstenaar, t/m 11 okt.
- **Leeuwarden** Galerie It Frysk Skildershûs Going in Circles: Pat van Boeckel (video-art) en Karin van der Molen (installaties), t/m 11 okt.
- **Leeuwarden** Galerie De Roos van Tudor Lotte Middendorp, Antje Veldstra en Eeltsje Hettinga: Film en Filmstills, grafiek en sculptu-

- **ren en gedichten**, t/m 12 okt.
- **Leeuwarden** Historisch Centrum Leeuwarden (HCL) Noorderlicht: Lviv, stad van paradoxen: Dolph Kessler (foto's), t/m 12 okt.
- **Lemmer** Kunstenaarscollectief INART Noorderlicht: A Human Touch: 7 fotografen, t/m 12 okt.
- **Moddergat** Museum 't Fiskershúske Vissersschepen: Fotoclub Skaed & Ljocht uit Dokkum, t/m 18 okt.
- **Nieuweschoot** Galerie ZoFier Iconen: Ger Eikendal, Pieter Pander, Rein Pol, Marieloes Reek, Sasja Wagenaar en beelden Harry de Leeuw, t/m 19 okt.
- **Offingawier** Galerie Offingawier Gert-Jan Veenstra: Schilderijen, t/m 22 okt.

- **Oosthem** Galerie Oosthem De drang om te vernieuwen: Antoinette Martens (schilderijen en objecten), Anneke van der Meulen (beelden), Trijntje Stelma (schilderijen), t/m 18 okt.
  - **Oudebildtzijl** Aerden Plaats Going on nr 2: Wies Noest exposeert en werkt aan de installatie, t/m 19 okt.
  - **Workum** Galerie Kesk Diverse kunstenaars: Diverse werken, t/m 18 okt.
  - **Wyns** Haven Gerrit van Drie: Schilderijen (buitentent. vrij toegankelijk), t/m 10 okt.
- Dit is een selectie van de expositieagenda, kijk voor de complete agenda op www.frieschdagblad.nl